

ИЗВЕШТАЈ

о резултатима спроведених јавних консултација о Нацрту правилника о условима доделе и коришћења радиофреквенцијског спектра

На основу члана 37. Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС”, број 35/23, у даљем тексту: Закон), Регулаторно тело за електронске комуникације и поштанске услуге (у даљем тексту: Регулатор) објављује Извештај о резултатима спроведених јавних консултација о Нацрту правилника о условима доделе и коришћења радиофреквенцијског спектра (у даљем тексту: Нацрт правилника).

Доношење Правилника о условима доделе и коришћења радиофреквенцијског спектра иницирано је доношењем Закона, који је Народна скупштина Републике Србије донела на Другој седници Првог редовног заседања у 2023. години, 28. априла 2023. године и који је ступио на снагу 7. маја 2023. године.

У складу са чл. 36. и 37. Закона, Регулатор је спровео јавне консултације о Нацрту правилника у периоду од 21. марта 2024. године до 20. априла 2024. године, како би све заинтересоване стране биле благовремено и правилно информисане о предложеним решењима, чиме би им се омогућило да дају свој допринос даљем унапређењу предложених решења.

Текст Нацрта правилника објављен је на званичној веб презентацији Регулатора (<https://www.ratel.rs/cyr/blog/javne-konsultatsije-o-natsrtu-pravilnika-o-uslovima-dodele-i-korishtshenja-radiofrekvencijskog-spektra>), као и на потралу Е-консултације, а сва заинтересована лица била су у могућности да своја мишљења о предмету јавне консултације доставе у писаном или електронском облику.

Као резултат спроведених јавних консултација, Регулатору су доставили мишљења: SERBIA BROADBAND - SRPSKE KABLOVSKE MREŽE DOO (у даљем тексту: SBB DOO), Савет страних инвеститора, Предузеће за телекомуникације Телеком Србија акционарско друштво (у даљем тексту: Телеком Србија а.д.), НАЛЕД – Национална алијанса за локални економски развој, А1 Србија d.o.o. и Starlink d.o.o. (SpaceX).

У наставку, Регулатор даје одговор на пристигла мишљења:

1. SBB DOO

Коментар/примедба/предлог:	Одговор:
<p>3.1. У члану 23 Нацрта правилника, након става 3 предлажемо додавање нових ставова тако да гласе:</p> <p>(4) Минимални услови из става 3 овог члана, подразумевају и услове којима се обезбеђује заштита конкуренције у смислу члана 113 Закона, односно којима се омогућава да јавно надметање буде доступно свим заинтересованим лицима, укључујући ту и привредне субјекте који су имаоци дозволе за коришћење радиофреквенцијског спектра (постојећи привредни субјекти) и оне који и тренутку доношења одлуке из става 2 овог члана то нису (нови учесници), и којима се обезбеђују приближне стартне позиције између постојећих привредних субјеката и нових учесника, у складу са релевантним документима Европске уније и примерима добре праксе (мере заштите конкуренције).</p> <p>(5) Мере заштите конкуренције из става 4 овог члана нарочито подразумевају:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) резервацију дела спектра за нове учеснике, претходно јавно надметање за део спектра који је резервисан за нове учеснике (резервисани спектар), где само ти субјекти могу да учествују, и прописивање максималне количине спектра и/или блокова радиофреквенција коју привредни субјекти могу да прибаве на конкретном јавном надметању (<i>spectrum caps</i>); 2) прописивање дужих рокова за испуњење обавезе покривања за нове учеснике, и/или прописивање нижих циљева покривања; 3) прописивање обавезе постојећим привредним субјектима који прибаве одређену количину спектра на конкретном јавном надметању да омогуће национални	<p>Предлог је размотрен и не прихвата се.</p> <p>Предлог се не прихвата, из разлога што Регулатор сматра да предлог допуне члана 23. Нацрта правилника превазилази законом утврђене надлежности Регулатора.</p> <p>Наиме, минималне услове за издавање појединачних дозвола за коришћење радиофреквенцијског спектра на основу спроведеног поступка јавног надметања прописује Министарство.</p>

роминг у одређеном временском року новим учесницима који испуњавају одређене услове у погледу минималне покривености и/или развоја мреже,

4) прописивање обавезе приступа мобилним виртуелним операторима (MVNO) привредним субјектима који прибаве дозволу на конкретном јавном надметању;

5) прописивање обавезе постојећим привредним субјектима који прибаве одређену количину спектра на конкретном јавном надметању, која се тиче омогућавања новим учесницима постављања инфраструктуре и заједничког коришћења, као и приступ радиофреквенцијском спектру;

(б) количина резервисаног спектра, правила претходног надметања за нове учеснике, *spectrum caps*, рокови за испуњење обавеза покривања и циљеви покривања за нове учеснике, услови у погледу количине спектра коју постојећи привредни субјект прибави на конкретном јавном надметању да би имао обавезу националног роминга, услови у погледу минималне покривености и/или развоја мреже које мора да испуни нови учесник да би имао национални роминг, услови за привредног субјекта који мора да омогући приступ MVNO, као и детаљни услови који се тичу заједничког коришћења и постављања инфраструктуре из става 5 овог члана, прописују се општим актом из става 3 овог члана.

Образложење:

Чланом 113 ЗЕК-а, између осталог је прописано да приликом доделе, измене или обнове права коришћења радиофреквенцијског спектра, могу да се предузму одговарајуће мере, у циљу обезбеђивања делотворне конкуренције на тржишту електронских комуникација и то: 1)ограничавање броја радиофреквенцијских опсега за које се право на коришћење радиофреквенцијског спектра може доделити лицу или, у оправданим

околностима, утврђивање додатних услова повезаних са додељеним правом на коришћење радиофреквенцијског спектра, који могу бити: (1) пружање услуге велепродајног приступа; (2) пружање услугенационалног роминга у одређеним радиофреквенцијским опсезима или у групама радиофреквенцијских опсега сличних карактеристика; 2) резервисање, при чему се нарочито узимају у обзир карактеристике одређеног дела радиофреквенцијског опсега или групе радиофреквенцијских опсега који би се доделили новим корисницима; 4) додавање услова приликом доделе нових права коришћења радиофреквенцијског спектра или додавање услова повезаних са новим овлашћењима за коришћење радиофреквенцијског спектра... Дакле, сви ови услови везани су за омогућавање конкуренције, односно за заштиту права потенцијалних нових учесника у поступку јавног надметања. Као што смо већ истакли у поглављу 2, бројне државе прописују сличне мере заштите у својим јавним надметањима. Предложеним изменама се заправо ближе дефинишу мере које су већ прописане чланом 113 ЗЕК, а које се материјализују управо у поступку јавног надметања. Будући да Нацрт правилника управо уређује општа правила одвијања јавног надметања, укључујући и услове, неопходно је да се пропише које су то мере које морају у виду услова да буду примењене у сваком јавном надметању. Детаљи, попут *spectrum caps* (у смислу максималне вредности), количине резервисаног спектра, рока у коме се омогућава национални роминг, детаљи око заједничког коришћења итд, би се уређивали општим актом (правилником) који уређује минималне услове који се тичу конкретног јавног надметања, где ће у зависности од карактеристика конкретног/конкретних опсега који се додељују бити ближе уређени поменути детаљи, а у складу са релевантним документима ЕУ и примерима добре

<p>праксе. Видети и детаљну елаборацију мера заштите конкуренције у поглављу II.</p>	
<p>3.2. Предлажемо допуне члана 3 став 2 додавањем нове тачке 11а), измене члана 13 Нацрта правилника и допуне у чл. 26 став 2, 27 став 2, 31 став 1 тачка 5) Нацрта правилника, тако да гласе:</p> <p>Члан 3 став 2 тачка 11а): „11а) мере заштите конкуренције из члана 23 ст. 4-6 овог Правилника“;</p> <p>Члан 13 Нацрта правилника: „Услови који омогућавају заједничко коришћење и постављање инфраструктуре и заједничко коришћење и приступ радиофреквенцијском спектру, као и обавеза националног роминга, уређују се општим актом којим се прописују минимални услови за издавање појединачних дозвола на основу спроведеног поступка јавног надметања и/или другом документацијом у поступку јавног надметања, у складу са чланом 113 Закона и чланом 23 ст. 4-6 овог Правилника“;</p> <p>Члан 26 став 2 Нацрта правилника: „(2) Јавни оглас обавезно садржи услове из члана 105. став 7. Закона, укључујући и мере заштите конкуренције у складу са чланом 113 Закона и чланом 23 ст. 4-6 овог Правилника и објављује се у складу са чланом 105. став 8. Закона“;</p> <p>Члан 27 став 2 Нацрта правилника: (2) Регулатор је дужан да у документацији за јавно надметање прецизира и појасни услове, укључујући и мере заштите конкуренције, захтеве и друге елементе из јавног огласа, поступак јавног надметања, начин достављања понуде, рокове појединих фаза поступка, критеријуме за вредновање понуда, начин одређивања најповољније понуде, инструкције за плаћање, као и издавање појединачне дозволе на основу спроведеног поступка јавног надметања;</p>	<p>Предлог је размотрен и не прихвата се.</p> <p>Предлог да се допуне чланови Нацрта правилника упућивањем на члан 23. ст. 4-6. истог, Регулатор не прихвата, из истог разлога из којег и предлог допуне члана 23. Нацрта правилника није прихваћен.</p> <p>Наиме, Регулатор сматра да предлог допуне члана 23. Нацрта правилника превазилази законом утврђене надлежности Регулатора. Минималне услове за издавање појединачних дозвола за коришћење радиофреквенцијског спектра на основу спроведеног поступка јавног надметања прописује Министарство.</p> <p>Такође, у циљу обезбеђивања делотворне конкуренције на тржишту електронских комуникација, одредбом члана 113. Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, број 35/23, у даљем тексту: Закон), прописано је које мере Регулатор и Министарство могу да примене у делу својих надлежности, па је Регулатор става да није потребно извршити допуне чланова Нацрта правилника на предложени начин, односно додатним упућивањем на члан 113. Закона.</p>

Члан 31 став 1 тачка 5) Нацрта правилника:
„(5) као и друге услове и складу са општим актом којим се прописују минимални услови за издавање појединачних дозвола на основу спроведеног поступка јавног надметања, из члана 105. став 3. Закона, као и документацијом из члана 27. овог правилника, укључујући и мере заштите конкуренције у складу са чланом 113 Закона и чланом 23 ст. 4-6 овог Правилника.“

Образложење:

Предложеном допуном се врши усклађивање са предложеним изменама члана 23 Нацрта правилника из разлога који су детаљно појашњени у претходном делу текста.

3.3. Предлажемо додавање новог члана 23а после члана 23 Нацрта правилника који гласи:

„Одређивање најмањег износа накнаде за право коришћења која се плаћа за издавање појединачне дозволе након спроведеног поступка јавног надметања

Члан 23а

(1) Најмањи износ накнаде за право коришћења која се плаћа за издавање појединачне дозволе, који представља почетни износ на конкретном јавном надметању (у даљем тексту: минимална накнада), прописује се општим актом из члана 23 став 3 овог Правилника.

(2) Минимална накнада из става 1 овог члана, одређује се по принципима објективности, транспарентности и недискриминације, тако да буде одређена на нивоу који је испод процењене тржишне вредности, уз узимање у обзир обавеза које би проистекле из дозволе која се додељује на конкретном јавном надметању, укључујући ту и накнаде које по основу

Предлог је размотрен и не прихвата се.

Регулатор сматра да предлог да се дода нови члан 23а у Нацрту правилника превазилази законом утврђене надлежности Регулатора. Као што је претходно наведено, минималне услове за издавање појединачних дозвола за коришћење радиофреквенцијског спектра на основу спроведеног поступка јавног надметања прописује Министарство.

У сваком случају, овакав начин нумерације са додавањем слова уз број члана користи се искључиво код измене и допуне важећег прописа, где је неопходно задржати постојећу нумерацију, што овде није случај, јер се ради о доношењу новог прописа.

<p>обављања делатности електронских комуникација има привредни субјект који прибавља дозволу.</p> <p>(3) Приликом одређивања минималне накнаде из става 1 овог члана, надлежни орган узима у обзир износе упоредивих једнократних накнада у Европској унији, кориговано за разлику у трајању дозволе, у куповној моћи у посматраним европским земљама и другим објективним параметрима (<i>Benchmark</i>).“</p> <p>Образложење:</p> <p>Предложена измена има за циљ да унапред дефинише макар основне параметре приликом одређивања једнократне накнаде за право коришћења, а све како би потенцијални учесници на аукцији могли унапред, и пре расписивања конкретног јавног надметања да имају могућност да планирају трошкове и сачине реалне бизнис планове. Видети и образложење у поглављу II (одељак 2.5).</p>	
<p>3.4. Предлажемо додавање новог става 1а у члану 30 Нацрта правилника, тако да гласи:</p> <p>„(1а) Накнада из става 1 овог члана се може исплаћивати у ратама, а доспева на наплату у моменту када је лице којем је издата појединачна дозвола из става 1 овог члана добило могућност да ту дозволу користи.“</p> <p>Образложење: Видети предлоге који су дати у поглављу II (одељак 2.5).</p>	<p>Предлог је размотрен и не прихвата се.</p> <p>Регулатор сматра да предлог да се дода нови став 1а) у члану 30. Нацрта правилника превазилази законом утврђене надлежности Регулатора, имајући у виду да начин и динамика плаћања накнада за право коришћења радио-фреквенција представља један од елемената минималних услова за издавање појединачних дозвола за коришћење радиофреквенцијског спектра на основу спроведеног поступка јавног надметања, које прописује Министарство.</p> <p>У вези са нумерацијом за додавањем слова уз број члана, исто је као у претходном одговору на коментар.</p>

2. САВЕТ СТРАНИХ ИНВЕСТИТОРА И НАЛЕД (заједнички коментари/примедбе/предлози)

Коментар/примедба/предлог:	Одговор:
<p>1. ПРЕДЛОГ</p> <p>Релеванти члан: Члан 1. – Предмет уређивања</p> <p>Чланом 1. Нацрта Правилника о условима доделе и коришћења радиофреквенцијског спектра (у даљем тексту: „Нацрт Правилника“) између осталог се прописује да се овим правилником уређују услови који омогућавају заједничко коришћење и постављање инфраструктуре и заједничко коришћење и приступ радиофреквенцијском спектру и обавеза националног роминга.</p> <p>Међутим, у даљем тексту Нацрта Правилника нису ове теме.</p> <p>Чланом 102. став 13. Закона о електронским комуникацијама прописано је да Регулатор може приликом утврђивања услова из става 12. овог члана, водећи рачуна о делотворности и ефикасности коришћења радиофреквенцијског спектра, а узимајући у обзир правила о заштити конкуренције која су уређена посебним прописима, да омогући имаоцу појединачне дозволе следеће:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) заједничко коришћење радиофреквенцијског спектра, односно пасивне или активне инфраструктуре неопходне за коришћење радиофреквенцијског спектра; 2) закључи уговор о националном ромингу на тржишној основи; 3) заједничко постављање инфраструктуре за пружање мрежа или услуга коришћењем радиофреквенцијског спектра. <p>Додатно, ставом 21. тачка 8) истог члана прописано је да Регулатор ближе уређује услове доделе и коришћења радиофреквенцијског спектра, а који</p>	<p>Предлог је размотрен и не прихвата се.</p> <p>Одредбом члана 102. став 13. тач. 1)-3) Закона, између осталог, прописано је да Регулатор може да омогући имаоцу појединачне дозволе за коришћење радиофреквенцијског спектра, која је издата на основу спроведеног поступка јавног надметања, заједничко коришћење радиофреквенцијског спектра, односно пасивне или активне инфраструктуре неопходне за коришћење радиофреквенцијског спектра, закључи уговор о националном ромингу на тржишној основи и заједничко постављање инфраструктуре за пружање мрежа или услуга коришћењем радиофреквенцијског спектра.</p> <p>У сваком конкретном поступку јавног надметања, зависно од предмета доделе и врсте радиокомуникацијске службе, могу се прописати услови који ће омогућити заједничко коришћење и постављање инфраструктуре и заједничко коришћење и приступ радиофреквенцијском спектру, као и обавезу националног роминга, водећи рачуна о делотворности и ефикасности коришћења радиофреквенцијског спектра, а узимајући у обзир правила о заштити конкуренције, која су уређена посебним прописима.</p> <p>Имајући у виду наведено, услови који омогућавају заједничко коришћење и постављање инфраструктуре и заједничко коришћење и приступ радиофреквенцијском спектру, као и обавезу националног роминга, не могу се детаљније разрадити Нацртом</p>

нарочито садрже, услове који омогућавају заједничко коришћење и постављање инфраструктуре и заједничко коришћење и приступ радиофреквенцијском спектру.

КОМЕНТАР / ПРЕДЛОГ ИЗМЕНЕ:

Имајући у виду наведено, а посебно чињеницу да је као предмет Нацрта Правилника предвиђено и питање заједничког коришћења и постављања инфраструктуре и заједничког коришћења и приступа радиофреквенцијском спектру, сматрамо да је неопходно ово питање детаљније регулисати самим Нацртом Правилника или обрисати део предметне одредбе уколико ће ово питање бити решено посебним Правилником.

Чланом 1. Нацрта Правилника је такође предвиђено да правилник уређује и начин и услове евидентирања радио-станица и достављања техничких и других података о одређеним врстама радио-станица, с тим што је пропуштено да се дода преостали део текста тачке 11) става 21. члана 102 ЗЕК-а: „када је то неопходно ради заштите од сметњи и спровођења контроле коришћења радиофреквенцијског спектра“, што сматрамо важним за разраду одредаба члана 35. и 36. Нацрта Правилника.

правилника, већ ће посебно бити уређени, у сваком конкретном поступку јавног надметања, општим актом којим се прописују минимални услови за издавање појединачних дозвола на основу спроведеног поступка јавног надметања и/или другом документацијом у наведеном поступку.

У вези са коментаром на члан 1. Нацрта правилника наводимо да је одредбом члана 105. став 12. Закона, ималац појединачне дозволе, која је издата на основу спроведеног поступка јавног надметања, у обавези је да сваку радиостаницу у јавној мобилној и/или фиксној електронској комуникационој мрежи евидентира на начин прописан актом из члана 102. став 21. Закона.

У Нацрту правилника прописани су начин и услови евидентирања радиостаница, као и скуп техничких и других параметара који се достављају приликом евидентирања радиостанице, а који су неопходни у поступку редовног обављања контроле коришћења радиофреквенцијског спектра, као и обављању послова мерења, испитивања и утврђивања узрока сметњи у радиофреквенцијском спектру, изради мапе покривања (које се објављују на веб презентацији Регулатора). Изузетно, када је то неопходно ради заштите од сметњи и спровођења контроле коришћења радиофреквенцијског спектра, Регулатор може захтевати достављање техничких и других података (нпр. спецификација опреме), чије се достављање не захтева приликом евидентирања радиостанице.

2. ПРЕДЛОГ

Релевантни члан: Члан 35. Поступак евидентирања радио-станица

Предлог је размотрен и делимично се прихвата.

Члан 35. став 3. Нацрта правилника мења се и гласи:

Одредбом члана 35. Нацрта правилника прописано је да захтев за евидентирање радио-станица у јавној мобилној и/или фиксној електронској комуникационој мрежи подноси ималац појединачне дозволе, која је издата на основу спроведеног поступка јавног надметања, на уредно попуњеном Обрасцу ЕРС, који је дат у Прилогу 4, правилника. Такође, уз захтев за евидентирање радио-станица достављају се и подаци за све радио-станице у јавној мобилној и/или фиксној електронској мрежи, у форми табеле која је дата у Прилогу 4, правилника, и у којој је дефинисан скуп техничких и других параметара које је потребно доставити. Регулатор разматра достављени захтев за евиденцију радио-станица, анализира податке о радио-станицама и упоређује их са постојећим подацима за радио-станице, које су део регистра евидентираних радио-станица.

Након што утврди да су испуњени услови за евидентирање радио-станица, Регулатор припрема и кориснику доставља обавештење, које садржи: број радио-станица које се први пут евидентирају, број радио-станица на којима су извршене измене параметара, износ таксе за евидентирање радио-станица и упутство за уплату исте, као и захтев за достављање других података од значаја у поступку евидентирања радио-станица, уколико за исте постоји потреба. Под изменом параметара из става 4. овог члана, подразумева се измена једног или више следећих параметара радио-станице: азимут антене, висина антене, угао ширине главног снопа антене, укупни тилт антене, добитак антене, вредност снаге. Сви наведени параметри су дати у табели, која садржи податке за евидентирање радио-станица, из Прилога 4. Регулатор доноси одлуку о евидентирању радио-станица, након извршеног плаћања таксе за евидентирање радио-станица, као и достављених других података, уколико је њихово достављање тражено. Регулатор одлуку из претходног става овог члана,

„Регулатор разматра достављени захтев за евиденцију радио-станица, анализира податке о радио-станицама и упоређује их са постојећим подацима за радио-станице, које су део регистра евидентираних радио-станица. **Регулатор обавештава подносиоца захтева за евидентирање радио-станице да, у року од осам дана, изврши измену и усклађивање једног или више параметара радио-станице, из табеле која је дата у прилогу из става 1. овог члана, односно да допуни захтев, уколико:**

- 1) нису испуњени услови из општег акта којим се уређују захтеви за утврђивање заштитних зона електронских комуникационих мрежа и припадајућих средстава, радио-коридора и обавезе инвеститора радова при изградњи или реконструкцији објеката;
- 2) достављени захтев није потпун.“

У вези са доношењем закључка о евидентирању радио-станице, Регулатор одлучује у складу са Законом и прописима којима се уређује општи управни поступак, сагласно којима доноси појединачна управна акта.

доноси у року од 10 дана од дана пријема уредног захтева и таксе плаћене у износу који је обрачунат према наведеном захтеву.

Одредбом члана 102. став 21. тачка 11) ЗЕК- а, прописано је да Регулатор ближе уређује начин и услове евидентирања радио-станица и достављања техничких и других података о одређеним врстама радио-станица, када је то неопходно ради заштите од сметњи и спровођења контроле коришћења радиофреквенцијског спектра. Такође, одредбом члана 24. став 2. ЗЕК-а прописано је да се на поступак одлучивања о правима и обавезама привредних субјеката и корисника примењују одредбе закона којим се уређује општи управни поступак.

КОМЕНТАР / ПРЕДЛОГ ИЗМЕНЕ:

Поступак предложен чланом 35. Нацрта правилника има карактер давања дозволе доношењем одлуке на захтев у управном поступку, која има конститутивно дејство. Подсећамо да је, за разлику од претходно важећег ЗЕК-а, новим ЗЕК-ом прописано само евидентирање, будући да је непотребно давати дозволу за коришћење радиофреквенцијског спектра за који је већ дата појединачна дозвола по јавном надметању. Регулатор би једино у случају постојања штетних сметњи или постојања неправилности у коришћењу радиофреквенцијског спектра могао донети закључак о одбијању пријаве за евидентирање радио-станице са упутством о потребним корекцијама. У осталим случајевима би Регулатор донео закључак, односно потврду о евидентирању радио-станице, односно о коришћењу одређеног радиофреквенцијског спектра на одређеној локацији.

Сматрамо такође да није упутно прописивати дискрецију Регулатора да у сваком појединачном случају одлучује да ли ће и шта додатно од података да захтева, како би се избегла непредвидивост пословања привредних субјеката,

неуједначеност примене прописа, могућа дискриминација, као и отежан мониторинг кроз агрегирање података из електронске евиденције о радио-станицама и коришћењу радиофреквенцијског спектра, који је предвиђен чланом 116 ЗЕК-а.

Стога предлагемо да се пропише поступак евидентирања радио-станица који има декларативно дејство и успостављање предефинисане електронске евиденције радио-станица, која би била доступна и привредним субјектима (у смислу ЗЕК) и Регулатору. У таквом случају евиденција би садржала унапред прописане податке о свим радио станицама из које би Регулатор могао да анализира податке о техничким параметрима коришћеног радиофреквенцијског спектра на постојећим, претходно евидентираним радио-станицама, са онима на новопријављеној радио станици, и тако ефикасније предвиди евентуалне штетне сметње, односно контролише коришћење радиофрекванцијског спектра.

Имајући у виду напред наведено, предлагемо измену члана 35. и другачији поступак евидентирања радио-станица.

Предлог измене члана 35:

„Ималац појединачне дозволе, која је издата на основу спроведеног поступка јавног надметања, доставља Регулатору податке за евидентирање радио-станица у јавној мобилној и/или фиксној електронској комуникационој мрежи у електронској форми на обрасцу (у даљем тексту: Табела) која је дата у Прилогу 4, који је саставни део овог правилника, и у којој је дефинисан скуп техничких и других параметара које је потребно евидентирати.

Регулатор анализира податке достављене у Табели из става 1. овог члана и у року од осам дана закључком обавештава подносиоца уколико постоје штетне сметње или неправилности у коришћењу радиофреквенцијског спектра, са захтевом

<p>за измену једног или више параметара радио-станице.</p> <p>Под изменом параметара из става 2. овог члана, подразумева се измена једног или више следећих параметара радио-станице: азимут антене, висина антене, угао ширине главног снопа антене, укупни тилт антене, добитак антене, вредност снаге. Сви наведени параметри су дати у табели, која садржи податке за евидентирање радио-станица, из Прилога 4, који је саставни део овог правилника.</p> <p>Регулатор доноси закључак о евидентирању радио-станице у електронској форми у року од десет дана од достављања Табеле када утврди да не постоје штетне сметње нити неправилности у коришћењу радиофреквенцијског спектра.</p> <p>Регулатор у складу са чланом 116. Закона на својој интернет страници води јавно доступну електронску евиденцију радио-станица и коришћеног радиофреквенцијског спектра.”</p>	
<p>3. ПРЕДЛОГ</p> <p>Релевантни члан: Члан 36. Испуњеност услова за коришћење извора нејонизујућег зрачења</p> <p>Чланом 36. Нацрта Правилника се прописује обавеза оператора да доставља решење надлежног органа одговорног за спровођење поступка процене утицаја на животну средину, односно број захтева о одлучивању о потреби процене утицаја, уколико решење још није донето.</p> <p>Члан 98. Закона о електронским комуникацијама: „Регулатор подстиче усклађивање коришћења радиофреквенцијског спектра за електронске комуникационе мреже и услуге, водећи рачуна о обавези делотворног и ефикасног коришћења</p>	<p>Предлог је размотрен и делимично се прихвата.</p> <p>Члан 36. Нацрта правилника мења се и гласи:</p> <p>„За сваку радио-станицу, која је предмет захтева за евидентирање радио-станица, доставља се решење надлежног органа одговорног за спровођење поступка процене утицаја на животну средину, којим се потврђује испуњеност услова за коришћење извора нејонизујућег зрачења, у складу са законом којим се уређују услови и мере заштите здравља људи и заштите животне средине од штетног дејства нејонизујућих зрачења.</p>

радиофреквенцијског спектра и погодностима за потрошаче, узимајући у обзир одговарајућу одлуку Европске уније о регулаторном оквиру за политику радиофреквенцијског спектра на следећи начин:

...

8) доследним и предвидивим начином одобравања коришћења радиофреквенцијског спектра у погледу заштите здравља људи од деловања нејонизујућег зрачења, а које је уређено посебним прописима.“

КОМЕНТАР / ПРЕДЛОГ ИЗМЕНЕ:

Заштита од нејонизујућих зрачења уређена посебним прописима, који су у надлежности Министарства за заштиту животне средине. Регулатор у складу са ЗЕК може у спровођењу стручног надзора обавестити надлежну инспекцију ако утврди прекорачење граничних вредности нејонизујућих зрачења. Стога сугеришемо да се брише предложени члан 36. Нацрта Правилника.

Мишљењем тадашњег Министарства културе, информисања и информационог друштва 110-00-25/2011-06 од 23. јуна 2011. године се потврђује и оправдава досадашња пракса када су у питању мобилни оператори, иако је и претходно важећи Закон о електронским комуникацијама прописивао сличне одредбе у смислу обавеза Регулатора.

Додатно напомињемо да је Министарство информисања и телекомуникација поднело Министарству заштите животне средине иницијативу за усклађивање са регулативом ЕУ прописа, који се односе на нејонизујуће зрачење и процену утицаја на животну средину, а примењују се на постављање радио базних станица. Као први корак Министарство за заштиту животне средине је ове године издало Инструкцију према којој за радио-базне станице не треба радити студију о процени утицаја на животну средину.

Уколико у тренутку подношења захтева за евидентирање радио-станица, одговарајуће решење није донето, доставља се назив надлежног органа одговорног за спровођење поступка процене утицаја на животну средину, као и број захтева за одлучивање о потреби процене утицаја на животну средину и датум његовог подношења, уз обавезу достављања одговарајућег решења у року од 15 дана од дана пријема истог.

Изузетно од ст. 1. и 2. овог члана, у случају да надлежни орган за послове телекомуникација или надлежни орган за послове заштите животне средине, донесе одговарајући акт из своје надлежности, а у вези са применом прописа којима се уређује процена утицаја на животну средину, односно испуњеност услова за коришћење извора нејонизујућег зрачења, Регулатор може у поступку евидентирања радио-станице, захтевати податке у складу са наведеним актом.“

<p>У складу са наведеним, потребно је брисати колоне из табеле које се односе на животну средину АК-АО.</p>	
<p>4. ПРЕДЛОГ</p> <p>Релевантни члан: Члан 39. Брисање евидентираних радио-станица</p> <p>Чланом 39. Нацрта Правилника о условима доделе и коришћења радиофреквенцијског спектра (у даљем тексту: „Нацрт Правилника“) прописано је да Регулатор брише евидентирану радио-станицу из регистра евидентираних радио-станица уколико утврди да:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) нису испуњени услови у погледу заштите здравља људи од деловања нејонизујућег зрачења; 2) су приликом подношења захтева за евидентирање радио-станице достављени нетачни подаци. <p>Ставом 2. прописано је да Регулатор доноси одлуку о брисању евидентиране радио-станице из регистра евидентираних радио-станица, и о томе обавештава имаоца појединачне дозволе, која је издата на основу спроведеног поступка јавног надметања, а на чији захтев је радио-станица евидентирана.</p> <p>КОМЕНТАР / ПРЕДЛОГ ИЗМЕНЕ:</p> <p>Сматрамо да предметна одредба није у складу са одредбама Закона о електронским комуникацијама. Наиме, чланом 51. ставом 1. Закона о електронским комуникацијама прописано је да у сврху обављања контроле радиофреквенцијског спектра, Регулатор мери ниво електромагнетског поља за електронске комуникационе мреже, припадајућа средства, електронску комуникациону опрему, радио-опрему и терминалну опрему. Став 2. истог члана предвиђа да уколико се приликом мерења из става 1. овог члана утврди да постоји прекорачење граничних нивоа утврђених</p>	<p>Предлог је размотрен и делимично се прихвата.</p> <p>Члан 39. Нацрта правилника мења се и гласи:</p> <p>„Регулатор брише евидентирану радио-станицу из регистра евидентираних радио-станица уколико:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) у поступку инспекцијског надзора буде донета одлука о забрани рада радио-станице, јер је утврђено да рад радио-станице представља непосредну и озбиљну претњу јавној безбедности или угрожава животну средину или ако је утврђено да се радиофреквенцијски спектар неовлашћено користи, супротно условима коришћења; 2) надлежни орган одговоран за спровођење поступка процене утицаја на животну средину, утврди да нису испуњени услови за коришћење извора нејонизујућег зрачења, у складу са законом којим се уређују услови и мере заштите здравља људи и заштите животне средине од штетног дејства нејонизујућег зрачења; 3) приликом подношења захтева за евидентирање радио-станице буде утврђено да су достављени нетачни подаци. <p>Регулатор доноси одлуку о брисању евидентиране радио-станице из регистра евидентираних радио-станица, и о томе обавештава имаоца појединачне дозволе, која је издата на основу спроведеног поступка јавног</p>

посебним прописима, Регулатор је дужан да то пријави надлежној инспекцији.

Чланом 161. став 5. тачка 4) и тачка 6) ЗЕК-а прописано је у поступку стручног надзора овлашћено лице има право и обавезу да контролише и испуњеност техничких захтева за електронску комуникациону опрему и радио-опрему, укључујући техничке захтеве за пресретање комуникација и приступ задржаним подацима, као и вршење послова мерења и испитивања из члана 167. овог закона.

Додатно, ставовима 6, 7. и 8. члана 161. ЗЕК-а прописано је да:

Ако у вршењу стручног надзора Регулатор утврди неправилности, недостатке или пропусте у примени овог закона и прописа донетих на основу њега, о томе обавештава надзираног субјекта и одређује му рок у коме је дужан да их отклони.

Рок из става 6. овог члана не може бити краћи од осам дана од дана пријема обавештења, осим у случајевима који захтевају хитно поступање.

Ако Регулатор утврди да надзирани субјекат није, у остављеном року, отклонио утврђене неправилности, недостатке или пропусте у примени овог закона и прописа донетих на основу њега, подноси пријаву инспекцији.

С тим у вези, чланом 166. став 1. тачка 2) алинеја 2) ЗЕК-а прописује да ако се у вршењу инспекцијског надзора утврде незаконитости у примени овог закона и прописа донетих на основу њега, инспектор је овлашћен да донесе решење којим предузима привремене мере, укључујући одређивање забране рада електронске комуникационе опреме и терминалне опреме, печатења и одузимања електронске комуникационе опреме, радио-опреме и терминалне опреме или дела опреме, нарочито ако се утврди да рад електронске комуникационе опреме представља

надметања, а на чији захтев је радиостаница евидентирана.“

непосредно и озбиљну претњу јавној безбедности или угрожава животну средину.

Имајући у виду наведено, предлагемо да се назив члана 39. Нацрта Правилника промени тако да гласи: „Евидентирање забране рада и брисање евидентираних радио-станица“, тако да исто гласи:

„Регулатор евидентира забрану рада радио-станице уколико:

- 1) се у поступку инспекцијског надзора из члана 163. Закона о електронским комуникацијама утврди да рад радио-станице представља непосредну и озбиљну претњу јавној безбедности и угрожава животну средину, те је одређена мера забране рада радио-станице;
- 2) су приликом подношења захтева за евидентирање радио-станице достављени нетачни подаци.

Регулатор доноси закључак о брисању евидентираних радио-станице из регистра евидентираних радио-станица по истеку периода на који је издата појединачна дозвола за коришћење радио-фреквенција за радио-станицу.“

5. ПРЕДЛОГ

Релевантни члан: Члан 45. – Прелазне и завршне одредбе

Чланом 45. став 2. прописано је да ималац појединачне дозволе, која је издата на основу спроведеног поступка јавног надметања за радио-станице, а за које је прибавио појединачну дозволу за коришћење радио-фреквенција, односно радиофреквенцијског спектра у складу са одредбама Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС”, бр. 44/10, 60/13 – УС, 62/14 и 95/18 – др. закон), у обавези је да, у поступку евидентирања радио-станица, податке за ове радио-станице достави Регулатору, као и да за сваку радио станицу наведе број

Предлог је размотрен и не прихвата се.

Не постоји могућност да Регулатор изврши евидентирање радио-станице по службеној дужности за радио-станице за које је издата појединачна дозвола за коришћење радио-фреквенција, односно радиофреквенцијског спектра у складу са одредбама Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС”, бр. 44/10, 60/13 - УС, 62/14 и 95/18 - др. закон), из разлога што не постоји једнакост између радио-станице за коју је издата наведена појединачна дозвола и радио-станице која се евидентира, имајући у виду дефиницију из члана 34. Нацрта правилника.

појединачне дозволе и датум њеног престанка важења. Ставом 3. прописано је да за евидентирање радио-станица, из става 2. овог члана, неће се плаћати такса за евидентирање радио-станица до истека периода на који је појединачна дозвола за коришћење радио-фреквенција, односно радиофреквенцијског спектра издата, односно до измене техничких параметара за радио-станице.

КОМЕНТАР / ПРЕДЛОГ ИЗМЕНЕ:

Сматрамо да наведени став није у складу са прелазним и завршним одредбама Закона о електронским комуникацијама и представља превелико оптерећење за оперatore, посебно имајући у виду чињеницу да Регулатор располаже свим информацијама које се односе на радио-станице за које су имаоци појединачних дозвола прибавили појединачне дозволе за коришћење радио-фреквенција, односно радиофреквенцијског спектра у складу са одредбама Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС”, бр. 44/10, 60/13 – УС, 62/14 и 95/18 – др. закон).

Наиме, чланом 176. став 2. Закона о електронским комуникацијама прописано је да Регулатор, по службеној дужности, евидентира имаоце лиценци и појединачних дозвола из става 1. овог члана у евиденцији привредних субјеката, у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Додатно, чланом 179. став 1. Закона о електронским комуникацијама прописано је да се поступци који су започети до ступања на снагу овог закона окончавају у складу са прописима по којима су започети. Имајући у виду наведено, предлажемо да се став 2. преформулише, тако да исти гласи:

„Регулатор ће по службеној дужности извршити евидентирање имаоца појединачне дозволе, која је издата на основу спроведеног поступка јавног

Такође, подаци који су садржани у појединачним дозволама за коришћење радиофреквенцијског спектра не одговарају скупу техничких и других параметара који се достављају у поступку евидентирања радио-станица.

Иако се достављени коментар/предлог измене не односи конкретно на достављање података у вези са проценом утицаја на животну средину, у циљу прецизнијег дефинисања, члан 45. став 2. Нацрта правилника мења се и гласи:

„Ималац појединачне дозволе, која је издата на основу спроведеног поступка јавног надметања за радио-станице, а за које је прибавио појединачну дозволу за коришћење радио-фреквенција, односно радиофреквенцијског спектра у складу са одредбама Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС”, бр. 44/10, 60/13 – УС, 62/14 и 95/18 – др. закон), у обавези је да, у поступку евидентирања радио-станица, податке за ове радио-станице достави Регулатору, као и да за сваку радио-станицу наведе број појединачне дозволе и датум њеног престанка важења, **при чему податке који се односе на процену утицаја на животну средину, у смислу члана 36. овог правилника, није потребно достављати.**“

надметања за радио-станице, а за које је прибавио појединачну дозволу за коришћење радио-фреквенција, односно радиофреквенцијског спектра у складу са одредбама Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС”, бр. 44/10, 60/13 – УС, 62/14 и 95/18 – др. закон), као и податке за ове радио-станице, које укључују и податке о броју појединачне дозволе и датуму њеног престанка важења, и то у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог Правилника.

У случају да Регулатор не располаже свим неопходним подацима за спровођење евидентирања из става 2. овог члана, ималац појединачне дозволе је у обавези да на захтев Регулатора, најкасније у року од 15 дана, достави Регулатору недостајаће податке.“

Додатно, предлажемо да се постојећи став 3. члана 45. Нацрта Правилника обрише.

4. Телеком Србија а.д.

Коментар/примедба/предлог:	Одговор:
<p>Релевантне одредбе:</p> <p style="text-align: center;">Члан 36.</p> <p>„За сваку радио-станицу, која је предмет захтева за евидентирање радио-станица, доставља се решење надлежног органа одговорног за спровођење поступка процене утицаја на животну средину, којим се потврђује испуњеност услова за коришћење извора нејонизујућег зрачења, у складу са законом којим се уређују услови и мере заштите здравља људи и заштите животне средине од штетног дејства нејонизујућих зрачења. Уколико у тренутку подношења захтева за евидентирање радио-станица, одговарајуће решење није донето, доставља се назив надлежног органа одговорног за спровођење поступка процене утицаја на животну средину, као и број захтева за одлучивање о потреби процене утицаја на животну средину и датум његовог подношења, уз обавезу достављања одговарајућег решења у року од 15 дана од дана пријема истог.“</p> <p>Предлог измене:</p> <p>У члану 36. Нацрта правилника прописано је да се за сваку радио-станицу, која је предмет захтева за евидентирање радио-станица, доставља решење надлежног органа одговорног за спровођење поступка процене утицаја на животну средину, којим се потврђује испуњеност услова за коришћење извора нејонизујућег зрачења, у складу са законом којим се уређују услови и мере заштите здравља људи и заштите животне средине од штетног дејства нејонизујућих зрачења.</p> <p>Сходно наведеном, мишљења смо да је предметну одредбу везану за обавезу достављања решења надлежног органа одговорног за спровођење поступка процене утицаја на животну средину</p>	<p>Предлог је размотрен и делимично се прихвата.</p> <p>Члан 36. Нацрта правилника мења се и гласи:</p> <p>„За сваку радио-станицу, која је предмет захтева за евидентирање радио-станица, доставља се решење надлежног органа одговорног за спровођење поступка процене утицаја на животну средину, којим се потврђује испуњеност услова за коришћење извора нејонизујућег зрачења, у складу са законом којим се уређују услови и мере заштите здравља људи и заштите животне средине од штетног дејства нејонизујућих зрачења.</p> <p>Уколико у тренутку подношења захтева за евидентирање радио-станица, одговарајуће решење није донето, доставља се назив надлежног органа одговорног за спровођење поступка процене утицаја на животну средину, као и број захтева за одлучивање о потреби процене утицаја на животну средину и датум његовог подношења, уз обавезу достављања одговарајућег решења у року од 15 дана од дана пријема истог.</p> <p>Изузетно од ст. 1. и 2. овог члана, у случају да надлежни орган за послове телекомуникација или надлежни орган за послове заштите животне средине, донесе одговарајући акт из своје надлежности, а у вези са применом прописа којима се уређује процена утицаја на животну средину, односно испуњеност услова за коришћење извора нејонизујућег зрачења, Регулатор може у поступку евидентирања радио-станице,</p>

потребно изменити, а као аргумент у прилог наведеном истичемо следеће релевантне чињенице :

У члану 98. Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, број 35/23 - у даљем тексту: Закон) прописано је следеће:

„Регулатор подстиче усклађивање коришћења радиофреквенцијског спектра за електронске комуникационе мреже и услуге, водећи рачуна о обавези делотворног и ефикасног коришћења радиофреквенцијског спектра и погодностима за потрошаче, узимајући у обзир одговарајућу одлуку Европске уније о регулаторном оквиру за политику радиофреквенцијског спектра на следећи начин:

8) доследним и предвидивим начином одобравања коришћења радиофреквенцијског спектра у погледу заштите здравља људи од деловања нејонизујућег зрачења, а које је уређено посебним прописима.“

С обзиром да је област нејонизујућег зрачење уређена посебним прописима за чију примену је надлежно Министарство заштите животне средине, а како би се створиле формално-правне претпоставке предвиђене у напред наведеном Закону за доследним и предвидљивим начином одобравања коришћења радиофреквенцијског спектра предлажемо да се поступак евиденције радио-станица обавља у реалном времену без наметања додатних непотребних ограничења.

С тим у вези, предлажемо брисање члана 36. из Нацрта правилника. Изостављање наведеног члана из Нацрта правилника неће имати негативан утицај на заштиту животне средине узимајући у обзир овлашћење Регулатора да врши стручни надзор из ове области, и уколико постоје прекорачења граница нејонизујућег

захтевати податке у складу са наведеним актом.“

зрачења, о наведеном обавести надлежну инспекцију.

Уколико Регулатор не прихвати наведени предлог за брисањем члана 36. Нацрта правилника алтернативно предлажемо да се у члану 36. уместо решења надлежног органа одговорног за спровођење поступка процене утицаја на животну средину достави изјава, како је до сада била пракса, која би садржала потврду да су примењене све законом прописане мере за заштиту животне средине.

Као аргумент за предложено регулаторно решење наводимо Мишљење Министарства културе, информисања и информационог друштва број 110-00-25/2011-06 од 23. јуна 2011. године у коме је наведено следеће:

„ ... довољно је да оператори мобилне телефоније приликом подношења Захтева за доделу радио-фреквенција, као део техничке документације доставе изјаву, одговорног, лиценцираног пројектанта, која би садржала потврду да су примењене мере за заштиту животне средине.“

Предлажемо обраћање садашњем Министарству информисања и телекомуникација поводом давања новог мишљења.

Сходно наведеном, указујемо да је Министарство информисања и телекомуникација поднело Министарству за заштиту животне средине иницијативу за усклађивање прописа који се односе на нејонизујуће зрачење и процену утицаја на животну средину са регулативом из ове области у Европској унији. С тим у вези истичемо да је Министарство за заштиту животне средине издало Инструкцију број (у прилогу) према којој радио-базне станице не треба да буду предмет процене утицаја на животну средину .

Члан 39. став 1. тачка 1. и 2.

„Регулатор брише евидентирану радиостаницу из регистра евидентираних радиостаница уколико утврди да: 1) нису испуњени услови у погледу заштите здравља људи од деловања нејонизујућег зрачења; 2) су приликом подношења захтева за евидентирање радио-станице достављени нетачни подаци.“

Предлог измене:

У ставу 1. тачка 2) предвиђено је правно неосновано регулаторно решење да Регулатор брише евидентирану радиостаницу ако нису испуњени услови у погледу заштите здравља људи од деловања нејонизујућег зрачења. С тим у вези указујемо на члан 51. ст. 1. и 2. Закона у коме је прописано следеће: „У сврху обављања контроле радиофреквенцијског спектра, Регулатор мери ниво електромагнетског поља за електронске комуникационе мреже, припадајућа средства, електронску комуникациону опрему, радио-опрему и терминалну опрему. Уколико се приликом мерења из става 1. овог члана утврди да постоји прекорачење граничних нивоа утврђених посебним прописима, Регулатор је дужан да то пријави надлежној инспекцији.“

С тим у вези, уколико постоји прекорачење граничних вредности, указујемо на примену поступка из члана 166. став 1. тачка 2. алинеја 1. и 2. где је прописано следеће: „Ако се у вршењу инспекцијског надзора утврде незаконитости у примени овог закона и прописа донетих на основу њега, инспектор је овлашћен да донесе решење којим: 2) предузима привремене мере, укључујући одређивање забране рада електронске комуникационе опреме и терминалне опреме, печатањења и одузимања електронске комуникационе опреме, радио-опреме и терминалне опреме или дела опреме, нарочито ако се: - радиофреквенцијски спектар неовлашћено

Предлог је размотрен и делимично се прихвата.

Члан 39. Нацрта правилника мења се тако да гласи:

„Регулатор брише евидентирану радиостаницу из регистра евидентираних радиостаница уколико:

- 1) у поступку инспекцијског надзора буде донета одлука о забрани рада радиостанице, јер је утврђено да рад радиостанице представља непосредну и озбиљну претњу јавној безбедности или угрожава животну средину или ако је утврђено да се радиофреквенцијски спектар неовлашћено користи, супротно условима коришћења;
- 2) надлежни орган одговоран за спровођење поступка процене утицаја на животну средину, утврди да нису испуњени услови за коришћење извора нејонизујућег зрачења, у складу са законом којим се уређују услови и мере заштите здравља људи и заштите животне средине од штетног дејства нејонизујућег зрачења;
- 3) приликом подношења захтева за евидентирање радио-станице буде утврђено да су достављени нетачни подаци.

Регулатор доноси одлуку о брисању евидентиране радиостанице из регистра евидентираних радиостаница, и о томе обавештава имаоца појединачне дозволе, која је издата на основу спроведеног поступка јавног надметања, а на чији захтев је радиостаница евидентирана.“

користи, ако се користи супротно прописаним условима коришћења и - утврди да рад електронске комуникационе опреме представља непосредну и озбиљну претњу јавној безбедности или угрожава животну средину.“

Сходно наведеном, предлажемо да се члан 39. став 1. тач. 1. и 2. преформулише и усклади са Законом тако да гласи:

„Регулатор брише евидентирану радио-станицу из регистра евидентираних радио-станица у следећим случајевима: 1) уколико се у поступку инспекцијског надзора утврди да рад радио-станице представља непосредну и озбиљну претњу јавној безбедности или угрожава животну средину у складу са чим се доноси одлука о забрани рада радио-станице; 2) су приликом подношења захтева за евидентирање радио- станице достављени нетачни подаци.

Члан 45. став 2.

„Ималац појединачне дозволе, која је издата на основу спроведеног поступка јавног надметања за радио-станице, а за које је прибавио појединачну дозволу за коришћење радио-фреквенција, односно радиофреквенцијског спектра у складу са одредбама Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, бр. 44/10, 60/13 - УС, 62/14 и 95/18 - др. закон), у обавези је да, у поступку евидентирања радио-станица, податке за ове радио-станице достави Регулатору, као и да за сваку радио-станицу наведе број појединачне дозволе и датум њеног престанка важења.“

Предлог измене:

Чланом 176. став 2. Закона прописано је следеће: „Регулатор, по службеној дужности, евидентира имаоце лиценци и појединачних дозвола из става 1. овог члана у евиденцији привредних субјеката, у року

Предлог је размотрен и не прихвата се.

Не постоји могућност да Регулатор изврши евидентирање радио-станице по службеној дужности за радио-станице за које је издата појединачна дозвола за коришћење радио-фреквенција, односно радиофреквенцијског спектра у складу са одредбама Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, бр. 44/10, 60/13 - УС, 62/14 и 95/18 - др. закон), из разлога што не постоји једнакост између радио-станице за коју је издата наведена појединачна дозвола и радио-станице која се евидентира, имајући у виду дефиницију из члана 34. Нацрта правилника.

Такође, подаци који су садржани у појединачним дозволама за коришћење радиофреквенцијског спектра не одговарају скупу техничких и других параметара који се достављају у поступку евидентирања радио-станица.

<p>од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.“</p> <p>Надаље у члану 179. став 1. прописано је да „Поступци који су започети до ступања на снагу овог закона се окончавају у складу са прописима по којима су започети.“</p> <p>Узимајући у обзир наведене одредбе из Закона предлажемо да се преформулише члан 45. став 2. тако да гласи:</p> <p>„Регулатор ће по службеној дужности извршити евидентирање имаоца појединачне дозволе, која је издата на основу спроведеног поступка јавног надметања за радио-станице, а за које је прибавио појединачну дозволу за коришћење радио-фреквенција, односно радиофреквенцијског спектра у складу са одредбама Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, бр. 44/10, 60/13 - УС, 62/14 и 95/18 - др. закон), као и податке за сваку радио-станицу, који обухватају и податке о броју појединачне дозволе и датуму њеног престанка важења.“</p>	<p>Иако се достављени коментар/предлог измене не односи конкретно на достављање података у вези са проценом утицаја на животну средину, у циљу прецизнијег дефинисања, члан 45. став 2. Нацрта правилника мења се и гласи:</p> <p>„Ималац појединачне дозволе, која је издата на основу спроведеног поступка јавног надметања за радио-станице, а за које је прибавио појединачну дозволу за коришћење радио-фреквенција, односно радиофреквенцијског спектра у складу са одредбама Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС”, бр. 44/10, 60/13 – УС, 62/14 и 95/18 – др. закон), у обавези је да, у поступку евидентирања радио-станица, податке за ове радио-станице достави Регулатору, као и да за сваку радио-станицу наведе број појединачне дозволе и датум њеног престанка важења, при чему податке који се односе на процену утицаја на животну средину, у смислу члана 36. овог правилника, није потребно достављати.“</p>
<p>Прилог 2. - Техничка документација</p> <p>„Техничка документација садржи следеће: 10) решење надлежног органа одговорног за спровођење поступка процене утицаја на животну средину, којим се потврђује испуњеност услова за коришћење извора нејонизујућег зрачења у складу са законом којим се уређују услови и мере заштите здравља људи и заштите животне средине од штетног дејства нејонизујућих зрачења. Уколико у тренутку подношења захтева за издавање појединачне дозволе, одговарајућа решење није донето, доставља се назив надлежног органа одговорног за спровођење поступка процене утицаја на животну средину, као и број захтева за одлучивање о потреби процене утицаја на животну средину и датум његовог подношења, уз обавезу достављања</p>	<p>Предлог је размотрен и делимично се прихвата.</p> <p>У Прилогу 2, Техничка документација, став 7. тачка 10) Уводног дела мења се и гласи:</p> <p>„10) решење надлежног органа одговорног за спровођење поступка процене утицаја на животну средину, којим се потврђује испуњеност услова за коришћење извора нејонизујућег зрачења у складу са законом којим се уређују услови и мере заштите здравља људи и заштите животне средине од штетног дејства нејонизујућих зрачења. Уколико у тренутку подношења захтева за издавање појединачне дозволе, одговарајуће решење није донето, доставља се назив надлежног органа</p>

<p>одговарајућег решења у року од 15 дана од дана пријема истог;“</p> <p>Предлог измене:</p> <p>Предлажемо да се уместо решења надлежног органа одговорног за спровођење поступка процене утицаја на животну средину достави изјава, како је до сада била пракса а која би садржала потврду да су примењене све законом прописане мере за заштиту животне средине .</p>	<p>одговорног за спровођење поступка процене утицаја на животну средину, као и број захтева за одлучивање о потреби процене утицаја на животну средину и датум његовог подношења, уз обавезу достављања одговарајућег решења у року од 15 дана од дана пријема истог. Изузетно, у случају да надлежни орган за послове телекомуникација или надлежни орган за послове заштите животне средине, донесе одговарајући акт из своје надлежности, а у вези са применом прописа којима се уређује процена утицаја на животну средину, односно испуњеност услова за коришћење извора нејонизујућег зрачења, Регулатор може у поступку евидентирања радио-станице, захтевати податке у складу са наведеним актом.“</p>
<p>Коментар у вези Захтева за евидентирање радио-станица у јавној мобилној и/или фиксној електронској комуникационој мрежи - Образац ЕРС са следећим предлогом за измену:</p> <ul style="list-style-type: none"> - додати колону која би се односила на број сектора извора. Један ред у табели требало би да се односи на податке за један сектор; - у складу са примедбом у вези члана 36, предлажемо да се из обрасца изоставе поља која се односе на евиденцију о предатим захтевима и решењима везаним за животну средину (АК-АО у <i>excelu</i>). 	<p>Коментар је размотрен и предлог се прихвата.</p> <p>Захтев за евидентирање радио-станице у јавној мобилној и/или фиксној електронској комуникационој мрежи - Образац ЕРС се мења тако да се у исти додаје колона означена као “Број сектора“, у коју ће се уписивати редни број сектора.</p>

5. A1 Srbija d.o.o.

Коментар/примедба/предлог:	Одговор:
<p>1) Члан 1. - Предмет уређивања</p> <p>Чланом 1. Нацрта Правилника о условима доделе и коришћења радиофреквенцијског спектра (у даљем тексту: „Нацрт Правилника“) између осталог се прописује да се овим правилником уређују и услови који омогућавају заједничко коришћење и постављање инфраструктуре и заједничко коришћење и приступ радиофреквенцијском спектру и обавеза националног роминга.</p> <p>Међутим, у даљем тексту Нацрта Правилника нису ове теме.</p> <p>Чланом 102. став 13. Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, број: 35/23, у даљем тексту: Закон) прописано је да Регулатор може приликом утврђивања услова из става 12. овог члана, водећи рачуна о делотворности и ефикасности коришћења радиофреквенцијског спектра, а узимајући у обзир правила о заштити конкуренције која су уређена посебним прописима, да омогући имаоцу појединачне дозволе следеће:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) заједничко коришћење радиофреквенцијског спектра, односно пасивне или активне инфраструктуре неопходне за коришћење радиофреквенцијског спектра; 2) закључи уговор о националном ромингу на тржишној основи; 3) заједничко постављање инфраструктуре за пружање мрежа или услуга коришћења радиофреквенцијског спектра. <p>Додатно, ставом 21. тачка 8) истог члана Закона прописано је да Регулатор ближе уређује услове доделе и коришћења радиофреквенцијског спектра, а који</p>	<p>Коментар је размотрен и не прихвата се.</p> <p>Одредбом члана 102. став 13. тач. 1)-3) Закона, између осталог, Регулатор може да имаоцу појединачне дозволе за коришћење радиофреквенцијског спектра, издате на основу спроведеног поступка јавног надметања, омогући заједничко коришћење радиофреквенцијског спектра, односно пасивне или активне инфраструктуре неопходне за коришћење радиофреквенцијског спектра, закључи уговор о националном ромингу на тржишној основи, као и заједничко постављање инфраструктуре за пружање мрежа или услуга коришћењем радиофреквенцијског спектра.</p> <p>У сваком конкретном поступку јавног надметања, зависно од предмета доделе и врсте радиокомуникацијске службе, рописаће се услови који ће омогућити заједничко коришћење и постављање инфраструктуре и заједничко коришћење и приступ радиофреквенцијском спектру, као и обавезу националног роминга, водећи рачуна о делотворности и ефикасности коришћења радиофреквенцијског спектра, а узимајући у обзир правила о заштити конкуренције која су уређена посебним прописима.</p> <p>У складу са наведеним, услови који омогућавају заједничко коришћење и постављање инфраструктуре и заједничко коришћење и приступ радиофреквенцијском спектру, као и обавезу националног роминга, не могу се детаљније регулисати Нацртом правилника, већ ће независно бити уређени у сваком конкретном поступку</p>

<p>нарочито садрже, услове који омогућавају заједничко коришћење и постављање инфраструктуре и заједничко коришћење и приступ радиофреквенцијском спектру.</p> <p>Имајући у виду наведено, а посебно чињеницу да је као предмет Нацрта Правилника предвиђено и питање заједничког коришћења и постављања инфраструктуре и заједничког коришћења и приступа радиофреквенцијском спектру, сматрамо да је неопходно ово питање детаљније регулисати самим Нацртом Правилника или обрисати део предметне одредбе уколико ће ово питање бити решено посебним Правилником.</p>	<p>јавног надметања општим актом којим се прописују минимални услови за издавање појединачних дозвола на основу спроведеног поступка јавног надметања и/или другом документацијом у наведеном поступку.</p>
<p style="text-align: center;">2) Члан 3. Услови коришћења радиофреквенцијског спектра</p> <p>Чланом 105. став 4. Закона прописано је да акт из става 3. овог члана нарочито садржи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) број појединачних дозвола које могу да се издају за одређени радиофреквенцијски опсег; 2) период на који се појединачне дозволе издају укључујући и могућност утврђивања примереног периода продужења; 3) могућност обнављања појединачне дозволе; 4) најмањи износ накнаде за право коришћења која се плаћа за издавање појединачне дозволе; 5) начин и динамику плаћања накнаде за право коришћења; 6) услове у погледу обезбеђивања покривености одређеног дела територије или становништва, 7) као и друге минималне услове за издавање појединачних дозвола. <p>Имајући у виду наведено, А1 Србија d.o.o. је мишљења да би члан 3. Нацрта Правилника требало ускладити са чланом 105. Закона, тако да се истим предвиди број појединачних дозвола, динамика плаћања накнаде за право коришћења, као и обавезе у погледу покривености одређеног дела територије или становништва.</p>	<p>Предлог је размотрен и делимично се прихвата.</p> <p>Члан 3. став 2. Нацрта правилника мења се и гласи:</p> <p>„Услови коришћења радиофреквенцијског спектра који се одређују у појединачним дозволама издатим у поступку из члана 105. Закона, укључују следеће:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) врсту радиокомуникацијске службе; 2) додељени радиофреквенцијски спектар; 3) износ накнаде, као и начин и динамику плаћања исте; 4) период трајања појединачне дозволе; 5) друге податке у зависности од врсте радиокомуникацијске службе; 6) начин и услове продужења појединачне дозволе; 7) начин и услове обнове појединачне дозволе; 8) начин и услове преноса права коришћења или изнајмљивања радиофреквенцијског спектра у складу са чланом 106. Закона; 9) начин и услове обавезне идентификације одређених врста радиостаница;

	<p>10) друге обавезе у зависности од додељеног радиофреквенцијског спектра, које се односе на квалитет услуге или техничке параметре мреже;</p> <p>11) услове у погледу обезбеђивања покривености одређеног дела територије или становништва;</p> <p>12) ограничења услова коришћење радиофреквенцијског спектра,</p> <p>13) и друге потребне податке.</p>
<p>3) Члан 11. Начини и услови преноса права коришћења радиофреквенцијског спектра</p> <p>С тим у вези, ставом 2. тачка 5) Нацрта Правилника дефинисано је да ималац појединачне дозволе и лице на које се преноси радиофреквенцијски спектар заједнички подносе Регулатору захтев за издавање сагласности на пренос радиофреквенцијског спектра, који између осталог садржи и период трајања преноса радиофреквенцијског спектра.</p> <p>Ставом 10. члана 11. Нацрта Правилника прописано је између осталог да имаоцу појединачне дозволе, који преноси радиофреквенцијски спектар, појединачна дозвола престаје да важи, и по потреби, издаје му се нова појединачна дозвола, у складу са условима преноса.</p> <p>Имајући у виду наведено, сматрамо да је неопходно да, се у случају преноса радиофреквенцијског спектра на период који је краћи од периода на који је издата појединачна дозвола, предвиди да првобитни ималац појединачне дозволе, који је извршио пренос радиофреквенцијског спектра на друго лице, подноси захтев за издавање појединачне дозволе, по истеку трајања нове дозволе.</p>	<p>Предлог је размотрен и не прихвата се.</p> <p>У члану 11. став 9. Нацрта правилника прописано је да ће се у поступку преноса права коришћења радиофреквенцијског спектра имаоцу појединачне дозволе за коришћење радиофреквенцијског спектра, који преноси радиофреквенцијски спектар, по потреби и у складу са условима преноса истог, издати нова појединачна дозвола за коришћење радиофреквенцијског спектра, што се односи и на случај преноса радиофреквенцијског спектра на период који је краћи од периода на који је издата наведена појединачна дозвола.</p>

4) Члан 36. Испуњеност услова за коришћење извора нејонизујућег зрачења

Чланом 36. став 1. Нацрта Правилника се прописује да се за сваку радио-станицу, која је предмет захтева за евидентирање радио-станица, доставља решење надлежног органа одговорног за спровођење поступка процене утицаја на животну средину, којим се потврђује испуњеност услова за коришћење извора нејонизујућег зрачења, у складу са законом којим се утврђују услови и мере заштите здравља људи и заштите животне средине од штетног дејства нејонизујућих зрачења.

Чланом 98. став 1. тачка 8) Закона предвиђено је да Регулатор подстиче усклађивање коришћења радиофреквенцијског спектра за електронске комуникационе мреже и услуге, водећи рачуна о обавези делотворног и ефикасног коришћења радиофреквенцијског спектра и погодностима за потрошаче, узимајући у обзир одговарајућу одлуку Европске уније о регулаторном оквиру за политику радиофреквенцијског спектра, између осталог и доследним и предвидивим начином одобравања коришћења радиофреквенцијског спектра у погледу заштите здравља људи од деловања нејонизујућег зрачења, а које је уређено посебним прописима.

Како је питање нејонизујућег зрачења уређено посебним прописима који су у надлежности Министарства заштите животне средине и како бисмо обезбедили да се поступак евиденције извора одвија ефикасно и економично, у складу са прописима којим се уређују питања заштите животне средине и заштите од нејонизујућих зрачења, сматрамо да, би Нацртом Правилника требало предвидети и ситуације када оператори нису у обавези да се обраћају надлежним органима са захтевом за издавање решења којим се

Предлог је размотрен и делимично се прихвата.

Члан 36. Нацрта правилника мења се и гласи:

„За сваку радио-станицу, која је предмет захтева за евидентирање радио-станица, доставља се решење надлежног органа одговорног за спровођење поступка процене утицаја на животну средину, којим се потврђује испуњеност услова за коришћење извора нејонизујућег зрачења, у складу са законом којим се уређују услови и мере заштите здравља људи и заштите животне средине од штетног дејства нејонизујућих зрачења.

Уколико у тренутку подношења захтева за евидентирање радио-станица, одговарајуће решење није донето, доставља се назив надлежног органа одговорног за спровођење поступка процене утицаја на животну средину, као и број захтева за одлучивање о потреби процене утицаја на животну средину и датум његовог подношења, уз обавезу достављања одговарајућег решења у року од 15 дана од дана пријема истог.

Изузетно од ст. 1. и 2. овог члана, у случају да надлежни орган за послове телекомуникација или надлежни орган за послове заштите животне средине, донесе одговарајући акт из своје надлежности, а у вези са применом прописа којима се уређује процена утицаја на животну средину, односно испуњеност услова за коришћење извора нејонизујућег зрачења, Регулатор може у поступку евидентирања радио-станице, захтевати податке у складу са наведеним актом.“

потврђује испуњеност услова за коришћење извора нејонизујућег зрачења.

Имајући у виду све горе наведено, предлажемо да се измени члан 36. став 1. Нацрта Правилника, тако да исти гласи:

„За сваку радио-станицу, која је предмет захтева за евидентирање радио-станица, оператор доставља Регулатору решење којим се потврђује испуњеност услова за коришћење извора нејонизујућег зрачења, у случајевима када је доношење таквог решења предвидеђено посебним прописима којим се уређују услови и мере заштите здравља људи и заштите животне средине од штетног дејства нејонизујућих зрачења.“

5) Члан 39. Брисање евидентираних радио-станица

Чланом 39. Нацрта Правилника о условима доделе и коришћења радиофреквенцијског спектра (у даљем тексту: „Нацрт Правилника“) прописано је да Регулатор брише евидентирану радио-станицу из регистра евидентираних радио-станица уколико утврди да:

- 1) нису испуњени услови у погледу заштите здравља људи од деловања нејонизујућег зрачења;
- 2) су приликом подношења захтева за евидентирање радио-станице достављени нетачни подаци.

Ставом 2. прописано је да Регулатор доноси одлуку о брисању евидентираних радио-станица из регистра евидентираних радио-станица, и о томе обавештава имаоца појединачне дозволе, која је издата на основу спроведеног поступка јавног надметања, а на чији захтев је радио-станица евидентирана.

Сматрамо да предметна одредба није у складу са одредбама Закона.

Предлог је размотрен и делимично се прихвата.

Члан 39. Нацрта правилника мења се тако да гласи:

„Регулатор брише евидентирану радио-станицу из регистра евидентираних радио-станица уколико:

- 1) у поступку инспекцијског надзора буде донета одлука о забрани рада радио-станице, јер је утврђено да рад радио-станице представља непосредну и озбиљну претњу јавној безбедности или угрожава животну или ако је утврђено да се радиофреквенцијски спектар неовлашћено користи, супротно условима коришћења;
- 2) надлежни орган одговоран за спровођење поступка процене утицаја на животну средину, утврди да нису испуњени услови за коришћење извора

Наиме, чланом 51. ставом 1. Закона прописано је да у сврху обављања контроле радиофреквенцијског спектра, Регулатор мери ниво електромагнетског поља за електронске комуникационе мреже, припадајућа средства, електронску комуникациону опрему, радио-опрему и терминалну опрему. Став 2. истог члана предвиђа да уколико се приликом мерења из става 1. овог члана утврди да постоји прекорачење граничних нивоа утврђених посебним прописима, Регулатор је дужан да то пријави надлежној инспекцији.

Чланом 161. став 5. тачка 4) и тачка 6) Закона прописано је у поступку стручног надзора овлашћено лице има право и обавезу да контролише и испуњеност техничких захтева за електронску комуникациону опрему и радио-опрему, укључујући техничке захтеве за пресретање комуникација и приступ задржаним подацима, као и вршење послова мерења и испитивања из члана 167. овог закона.

Додатно, ставовима 6, 7. и 8. члана 161. Закона прописано је да:

Ако и вршењу стручног надзора Регулатор утврди неправилности, недостатке или пропусте у примени овог закона и прописа донетих па основу њега, о томе обавештава надзираног субјекта и одређује му рок у коме је дужан да их отклони.

Рок из става 6. овог члана не може бити краћи од осам дана од дана пријема обавештења, осим и случајевима који захтевају хитно поступање.

Ако Регулатор утврди да надзирани субјекат није, у остављеном року, отклонио утврђене неправилности, недостатке или пропусте у примени овог закона и прописа донетих па основу њега, подноси пријаву инспекцији.

С тим у вези, чланом 166. став 1. тачка 2) алинеја 2) Закона прописује да ако се у вршењу инспекцијског надзора утврде

нејонизујућег зрачења, у складу са законом којим се уређују услови и мере заштите здравља људи и заштите животне средине од штетног дејства нејонизујућег зрачења;

3) приликом подношења захтева за евидентирање радио-станице буде утврђено да су достављени нетачни подаци.

Регулатор доноси одлуку о брисању Регулатор доноси одлуку о брисању евидентиране радио-станице из регистра евидентираних радио-станица, и о томе обавештава имаоца појединачне дозволе, која је издата на основу спроведеног поступка јавног надметања, а на чији захтев је радио-станица евидентирана.“

незаконитости у примени овог закона и прописа донетих па основу њега, инспектор је овлашћен да донесе решење којим предузима привремене мере, укључујући одређивање забране рада електронске комуникационе опреме и терминалне опреме, печачења и одузимања електронске комуникационе опреме, радио-опреме и терминалне опреме или дела опреме, нарочито ако се утврди да рад електронске комуникационе опреме представља неспоредну и озбиљну претњу јавној безбедности или угрожава животну средину.

Имајући у виду наведено, предлагемо да се назив члана 39. Нацрта Правилника промени тако да гласи:

„Евидентирање забране рада и брисање евидентираних радио-станица“, тако да исто гласи:

„Регулатор евидентира забрану рада радио-станице уколико:

- 1) се у поступку инспекцијског надзора из члана 163. Закона о електронским комуникацијама утврди да рад радио-станице представља непосредну и озбиљну претњу јавној безбедности и угрожава животну средину, те је одређена мера забране рада радио-станице;
- 2) су приликом подношења захтева за евидентирање радио-станице достављени нетачни подаци.

Регулатор доноси закључак о брисању евидентираних радио-станице из регистра евидентираних радио-станица по истеку периода на који је издата појединачна дозвола за коришћење радио-фреквенција за радио-станицу.“

6) Члан 45. - Прелазне и завршне одредбе

Чланом 45. став 2. прописано је да ималац појединачне дозволе, која је издата на основу спроведеног поступка јавног

Предлог је размотрен и не прихвата се.

Не постоји могућност да Регулатор изврши евидентирање радио-станице по службеној дужности за радио-станице за

надметања за радио-станице, а за које је прибавио појединачну дозволу за коришћење радио-фреквенција, односно радиофреквенцијског спектра у складу са одредбама Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, бр. 44/10, 60/13 - УС, 62/14 и 95/18 - др. закон), у обавези је да, у поступку евидентирања радио-станица, податке за ове радио-станице достави Регулатору, као и да за сваку радио-станицу наведе број појединачне дозволе и датум њеног престанка важења. Ставом 3. прописано је да за евидентирање радио-станица, из става 2. овог члана, неће се плаћати такса за евидентирање радио-станица до истека периода на који је појединачна дозвола за коришћење радио-фреквенција, односно радиофреквенцијског спектра издата, односно до измене техничких параметара за радио-станице.

Сматрамо да наведени став није у складу са прелазним и завршним одредбама Закона о електронским комуникацијама и представља превелико оптерећење за оператере, посебно имајући у виду чињеницу да Регулатор располаже свим информацијама које се односе на радио-станице за које је су имаоци појединачних дозвола прибавили појединачне дозволе за коришћење радио-фреквенција, односно радиофреквенцијског спектра у складу са одредбама Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, бр. 44/10, 60/13 - УС, 62/14 и 95/18 - др. закон).

Наиме, чланом 176. став 2. Закона прописано је да Регулатор, по службеној дужности, евидентира имаоце лиценци и појединачних дозвола из става 1. овог члана у евиденцији привредних субјеката, у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Додатно, чланом 179. став 1. Закона прописано је да се поступци који су започети до ступања на снагу овог закона

које је издата појединачна дозвола за коришћење радио-фреквенција, односно радиофреквенцијског спектра у складу са одредбама Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, бр. 44/10, 60/13 – УС, 62/14 и 95/18 – др. закон), из разлога што се појам радио-станице за коју је издата наведена појединачна дозвола, не подудара са појмом радио-станице која се евидентира (на начин на који је у члану 34. Нацрта правилника употребљено значење овог појма).

Такође, подаци који су садржани у појединачним дозволама за коришћење радиофреквенцијског спектра не одговарају скупу техничких и других параметара који се достављају у поступку евидентирања радио-станица.

Иако се достављени коментар/предлог измене не односи конкретно на достављање података у вези са проценом утицаја на животну средину, у циљу прецизнијег дефинисања, члан 45. став 2. Нацрта правилника допуњује се и гласи:

„Ималац појединачне дозволе, која је издата на основу спроведеног поступка јавног надметања за радио-станице, а за које је прибавио појединачну дозволу за коришћење радио-фреквенција, односно радиофреквенцијског спектра у складу са одредбама Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, бр. 44/10, 60/13 – УС, 62/14 и 95/18 – др. закон), у обавези је да, у поступку евидентирања радио-станица, податке за ове радио-станице достави Регулатору, као и да за сваку радио-станицу наведе број појединачне дозволе и датум њеног престанка важења, **при чему податке који се односе на процену утицаја на животну средину, у смислу члана 36. овог правилника, није потребно достављати.**“

окончавају у складу са прописима по којима су започети.

Имајући у виду наведено, предлажемо да се члан 45. измени, тако да исти гласи:

„Регулатор је у обавези да формира регистар евидентираних радио-станица, као одговарајуће техничке услове потребне за поступак евидентирања радио-станица. Регулатор ће по службеној дужности извршити евидентирање имаоца појединачне дозволе, која је издата на основу спроведеног поступка јавног надметања за радио-станице, а за које је прибавио појединачну дозволу за коришћење радио-фреквенција, односно радиофреквенцијског спектра у складу са одредбама Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, бр. 44/10, 60/13 - УС, 62/14 и 95/18 - др. закон), као и податке за ове радио-станице, које укључују и податке о броју појединачне дозволе и датуму њеног престанка важења, и то у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог Правилника.

У случају да Регулатор не располаже свим неопходним подацима за спровођење евидентирања из става 2. овог члана, ималац појединачне дозволе је у обавези да на захтев Регулатора, најкасније у року од 15 дана, достави Регулатору недостајеће податке.

На евидентирање имаоца из појединачне дозволе из става 2. овог члана не примењују се одредбе од члана 33. до члана 44. овог Правилника.

За евидентирање радио-станица, из става 2. овог члана, неће се плаћати такса за евидентирање радио-станица до истека периода на који је појединачна дозвола за коришћење радио-фреквенција, односно радиофреквенцијског спектра издата, односно до измене техничких параметара за радио-станице.“

6. Starlink d.o.o. (SpaceX)

Коментар/примедба/предлог:	Одговор:
<p>Starlink d.o.o. (SpaceX) appreciates the opportunity to provide brief comments in response to The Regulatory Body for Electronic Communications and Postal Services (RATEL)'s Public Consultation on the Draft Regulations on the Conditions of Allocation and use of the Radio Frequency Spectrum in Serbia. Next-generation satellite constellations, like SpaceX's, play an essential role in meeting the connectivity needs of the modern economy, bringing high-quality broadband to Serbian residences, businesses, and industries. Among many other uses, high-speed, low-latency satellite broadband will close the digital gap for communities; connect schools and hospitals; unlock rapid emergency and disaster response; and transform industry verticals, including maritime, aviation, and ground transportation. To fully realize these benefits, SpaceX recommends RATEL consider the below best practices for next-generation satellite systems as they contemplate an updated regulation on the conditions of allocation and the use of radio frequency spectrum.</p> <p>Background SpaceX is a private company founded in 2002 to revolutionize space technologies, with the ultimate goal of enabling humanity to become a multi-planetary species. SpaceX has achieved a series of historic milestones and is proud to have become the first private company in history to send astronauts to orbit, safely returning them to Earth. SpaceX is leveraging its accumulated expertise in space system manufacturing, design, and operations, to develop Starlink, a constellation of satellites designed to provide high-speed, low-latency, competitively priced broadband service to locations across Europe and anywhere around the globe. SpaceX's first-generation constellation consists of non-geostationary orbit (NGSO) satellites and extensive ground infrastructure employing</p>	<p>Коментар се не односи на предмет уређивања овог правилника.</p> <p>Напомињемо да је у Републици Србији у службеној употреби српски језик. И поред чињенице да коментар Starlink d.o.o. (SpaceX) није дат на језику који је у службеној употреби у Републици Србији, изузетно, исти је прочитан и размотрен и констатовано је да се не односи на предмет уређивања овог правилника.</p>

advanced communications and space operations technology. Starlink is designed to make efficient use of radio spectrum resources by optimizing its ability to flexibly share spectrum with other licensed satellite and terrestrial users, including through advanced beam-forming and digital processing technologies. SpaceX currently links satellites to the customer user terminals in the Ku-band for both uplink and downlink frequencies, with gateway links in the Ka-band and the E-band (70/80 GHz).

Spectrum Access

Access to adequate spectrum is critical for the deployment of any communications technology, including satellite broadband. SpaceX urges RATEL to make as much spectrum available for fixed satellite earth stations as possible in order to maximize the value of satellite networks for consumers, including in rural and remote areas. To start, SpaceX suggests focusing on opening bands where the fixed-satellite service currently enjoys a co-primary allocation—including within the Ka-band (17 – 40 GHz), Q/V-band (33 – 75 GHz), and E-band (71-76 GHz / 81-86 GHz).

Ku-Band Spectrum

SpaceX applauds RATEL's alignment with the current Electronic Communications Committee ECC/DEC/(17)04 for the harmonized use and exemption from individual licensing of fixed earth stations operating with NGSO FSS satellite systems in the frequency bands 10.7-12.75 GHz and 14.0-14.5 GHz and ECC/Decision/(18)05 on the harmonized use, exemption from individual licensing and free circulation and use of Earth Stations In-Motion (ESIM) operating with NGSO FSS satellite systems in the frequency bands 10.7-12.75 GHz and 14.0-14.5 GHz.

Adoption of these forward-looking regulatory frameworks will promote efficient, widespread deployment of user terminals to meet consumer demand in Serbia without the cost and administrative burden of individual earth station licensing, allowing next-generation satellite operators, like SpaceX, to serve

customers immediately with high-speed internet.

SpaceX encourages RATEL to ensure that this critical spectrum remains license exempt in Serbia under the ECC decisions listed above.

Ka-Band Spectrum

SpaceX uses spectrum in the Ka-band (17-19 GHz and 27.5- 30 GHz) to backhaul user traffic from the satellite to the internet. SpaceX asks RATEL to ensure that this spectrum, for which FSS enjoys primary allocation, continues to be made available in Serbia at low cost for critical ground infrastructure operations. SpaceX also encourages RATEL to ensure these critical services are appropriately protected from emissions in adjacent bands (like 26 GHz). This could be achieved by contemplating reasonable out-of-band emissions limits to ensure protection of incumbents in adjacent bands, as set forth in ECC Decision (18)06. RATEL should ensure that any new spectrum authorizations for mobile services do not constrain satellite services from taking advantage of the full band for which they are authorized to allow Serbian citizens to get the maximum benefit from next generation satellite services.

E-band Spectrum

To meet evolving consumer needs for high-speed broadband service, SpaceX is currently launching and deploying its next iteration of its Starlink commercial satellite service. This next-generation technology includes upgraded end-user terminals, new satellite technology, and improved gateway ground stations that will provide customers with even higher speeds. For example, ground stations in this next generation of deployment will be able to use 71-76 GHz and 81-86 GHz frequencies (the “E-band” or “70/80 GHz bands”) for gateway communications and will support higher capacity and faster speeds for the Starlink network. SpaceX encourages RATEL to consider allowing satellite use in the 70/80 GHz band, in line with the ITU table of frequencies, where the E-band is allocated to Fixed Satellite Services on a co-primary basis.

To maximize the value of these bands for Serbian consumers and businesses, SpaceX encourages RATEL to implement a process for the 70/80 GHz bands to accommodate both fixed links and narrow “pencil beam” fixed-satellite service gateways in a common light-licensing framework. This simple framework would allow operators to register ground equipment on a first-come, first-served, site-by-site basis under a single set of technical rules, and would only require a minor adaptation of current rules and online processes. SpaceX believes reporting should be simple, consistent, and not require much administrative work on the part of the operator or RATEL. The most critical reporting metrics are the site or link location, and any relevant technical parameters as well as regular checks to ensure the site or link are still operational and have not been relocated.

This technology neutral approach would have several important benefits. Specifically, a multi-service light-licensing approach in higher frequency bands such as the 70/80 GHz bands enables a faster review and approval timeline by automating basic compliance and coexistence checks; reduces administrative cost and labor associated with manual reviews for all but the most complex interference scenarios; facilitates coordination between different co-primary services through a common platform; and promotes rapid deployment of ground equipment for high-speed, low-latency wireless networks, benefitting people and businesses alike. This model could dramatically improve both the satellite earth station licensing process in Serbia while providing better connectivity for Serbian consumers.

In summary, RATEL should consider adopting a database-enabled, light-licensing framework for the 70/80 GHz band that enables all co-primary “pencil beam” services, including fixed-satellite service gateways, to use the band on a first-come, first-served basis. SpaceX recommends that this light-licensing framework have the following characteristics:

- **Link Registration Database.** SpaceX recommends that RATEL adopt policies and software-driven processes for links in the

70/80 GHz band that facilitate efficient network planning, coordination, coexistence, and rapid deploy to consumers. To that end, SpaceX urges RATEL to develop and publish a public database of 70/80 GHz links in Serbia—including links that have been deployed under the existing exclusive licenses—that enables meaningful analysis and self-coordination between users of the band.

Flexible Channelization. RATEL should adopt a flexible channelization for the 70/80 GHz band consistent with the ITU and CEPT band plans that permits operators to aggregate channels up to the full 10 GHz band. Allowing larger channels will maximize the value of the band to consumers of both 5G mobile services and other networks by enabling higher capacity backhaul links without meaningfully impacting the interference environment.

- **Technology Neutrality.** RATEL should ensure that its 70/80 GHz framework accommodates emerging co-primary services on a technology neutral basis. To do so, The RÚ should add an allocation for the fixed-satellite service in the band and include fixed-satellite service gateways in the above-mentioned light-licensing framework on a technology neutral basis. This technology neutral approach would have several important benefits. Specifically, a multi-service light-licensing approach in higher frequency bands such as the 70/80 GHz band speeds review and approval time by automating basic compliance and coexistence checks; reduces administrative cost and labor associated with manual reviews for all but the most complex interference scenarios; facilitates coordination between different co-primary services through a common platform; and promotes rapid deployment of ground equipment for high-speed, low-latency wireless networks, benefitting people and businesses alike.

- **Low Spectrum Fees.** Because links in the 70/80 GHz band create small, predictable coordination areas even when they use wide channels, one link almost never excludes

another link from operating. Consequently, there is no reason to auction licenses for the spectrum or impose consumption-based fees. RATEL should ensure that its light-licensing framework includes low, flat fees assessed on an administrative cost-recovery basis. Low fees will allow operators to focus their limited resources on serving customers through network deployment and innovative service offerings.

V-band Spectrum

SpaceX continues to explore innovative approaches to expand its service capacity, including exploring spectrum bands that are not traditionally used by satellite operators, including the 42 GHz band. In October 2023, The Federal Communications Commission (FCC) granted SpaceX a license to launch satellites capable of operating in the V-band: 37.5-42.5 GHz (space-to-Earth); and 47.2-50.2 GHz and 50.4-51.4 GHz (Earth-to-space) (“V-band frequencies”). This license will allow SpaceX to augment its broadband service capabilities and leverage its next-generation (“Gen2”) satellite constellation for satellite internet users around the world.

As SpaceX deploys V-band satellites, SpaceX asks RATEL to make the above-listed bands available for next-generation satellite systems, like Starlink, to bring the benefits from this high-capacity spectrum to the people of Serbia. SpaceX will add V-band capabilities to satellites in its Gen2 system and leverage SpaceX’s existing ground equipment as well as add new equipment that aims to optimize performance for consumers.

As RATEL contemplates rules for use of the V-band, including spectrum sharing and licensing mechanisms, SpaceX urges RATEL to consider a licensing framework for satellite services in these bands that enables co-existence with other services, as contemplated in ECC Decision (22)06. SpaceX intends to use these bands to use the entire 37.5-42.5 GHz band to communicate between the Starlink satellites and SpaceX gateway earth stations at a small number of locations in Serbia, not on a nationwide basis, making coordination between SpaceX and other users feasible. The

availability of contiguous spectrum is critical for FSS gateway use, and while this consultation is focused on use of the range 40.5-43.5 GHz, SpaceX believes RATEL should more broadly support FSS assignment at specific locations in the 37.5-42.5 GHz range for space-to-Earth connectivity for next generation satellites in addition to supporting Earth-to-space communication in the ranges 47.2-50.2 and 50.4-51.4 GHz.

To facilitate spectrum sharing and co-existence in the V-band, SpaceX encourages RATEL to consider developing the multi-service light-licensing approach listed above as it will enable a speedy and efficient review and approval timeline through the implementation of automated basic compliance and coexistence checks. This approach would reduce administrative cost and labor associated with manual reviews for all but the most complex interference scenarios; facilitate coordination between different co-primary services through a common platform; and promote rapid deployment of ground equipment for high-speed, low-latency wireless networks, benefitting Serbian citizens, government agencies and businesses. This model could dramatically improve both the satellite earth station licensing process in Serbia while providing better connectivity for Serbian consumers and enterprises.

SpaceX encourages the development of a database for operators to register ground equipment on a first-come, first-served, site-by-site basis under a single set of technical rules that would only require a minor adaptation of current rules and online processes. To this end, SpaceX believes reporting should be kept simple, consistent, and not significant administrative work on the part of the operator or RATEL. The most critical reporting elements are the site/link location, relevant technical parameters as well as regular checks to ensure the sites or links are still operational and have not been relocated. This approach can facilitate co-existence between existing and future operators in the band.

SpaceX applauds RATEL for its on-going work on updating its national spectrum

allocation regulation and welcomes the opportunity to work closely with RATEL as it develops frameworks for licensing and spectrum sharing in Serbia.	
---	--